

NEUKROTIVI

SENZIBILI - TETI

**novi pravci
kritičke teorije
i umjetnosti**

Beograd
25.10.
— 08.11.
2019.

Neukrotivi senzibiliteti — novi pravci kritičke teorije i umjetnosti

u izdanjima MaMe iz Zagreba

L protekle dvije godine Multimedijalni institut, poznatiji kao MaMe, objavio je zajedno s partnerima iz Zagreba i Beograda — da navedemo samo najvažnije: Booksa, Fakultet za medije i komunikaciju ili Subversive Festival — veći broj značajnih knjiga, bilo da se radi o prijevodima na naše jezike ili o izdanjima na engleskome.

Knjige pisaca kao što su László Krasznahorkai i Dubravka Ugrešić, teoretičara poput Didiera Eribona, ili filmaša Slobodana Šijana, Jean-Luca Godarda i Marguerite Duras čine vidljiviji dio produkcije MaMe i partnera, no jednako važne su i publikacije koje prezentiraju nove radikalne društvene prakse i inovativne umjetničke tendencije, u rasponu od feminizma i kvir-teorije do poezije ili eksperimentalnog filma. Izdavačka djelatnost Multimedijalnog instituta će kulminirati iduće godine aktivnostima unutar programskog pravca *Dopolavoro* Europske prijestolnice kulture Rijeka 2020.

U 14 dana koncentriranog programa krajem oktobra i početkom novembra u Beogradu održava se 7 javnih događanja, čime se nastavlja i proširuje plodna, skoro dvadesetgodišnja suradnja MaMe i brojnih beogradskih i novosadskih organizacija, intelektualaca i umjetnika.

Neukrotivi senzibiliteti su i naš omaž Borki Pavičević.

- **25.10.2019. (petak)** · Povratak u Reims
— razgovor o knjizi Didiera Eribona
- **28.10.2019. (ponedjeljak)** · Uvijek za Homerom
— razgovor o knjizi László Krasznahorkaija
- **30.10.2019. (srijeda)** · Šta je radikalni kvir danas?
— promocija knjige Leeja Edelmana “Ne naučiti ništa” i zbornika “Nepomirljivo: radikalni kvir protiv roda, države i kapitala”
- **02.11.2019. (subota)** · Rad ljubavi
— razgovor o knjizi Giovanne France Dalla Coste
- **05.11.2019. (utorak)** · Tomislav Gotovac: Life as a Film Experiment
— razgovor povodom izdanja knjige Slobodana Šijana na engleskome jeziku, uz projekciju filma Tomislava Gotovca
- **06.11.2019. (srijeda)** · Kino posvećenost
— filmska poetika Nathaniela Dorskog
- **08.11.2019. (petak)** · Razgovor o knjizi “Dijalozi” Marguerite Duras & Jean-Luca Godarda

Program organizira Multimedijalni institut u suradnji i uz podršku sljedećih partnera: Kulturtreger/Books, Centar za kulturnu dekontaminaciju, Festival Slobodna zona, Fakultet za medije i komunikaciju, Francuski institut u Srbiji, Pride Info Centar, Kulturni centar Magacin, Beopolis, Hrvatski filmski savez, Institut Tomislav Gotovac, Subversive Festival, programski pravac *Dopolavoro* Europske prijestolnice kulture Rijeka 2020.

web: www.mi2.hr
kontakt: zoe@mi2.hr (Petar Milat)
+385 1 4856400 i +385 91 5365162

Knjige će biti dostupne na svim
dešavanjima, u
knjižari Beopolis i
25.10. kod FMK-a na
Sajmu knjiga.

HALA 4
ŠTAND 4020

Povratak u Reims — razgovor o knjizi Didiera Eribona

Francuski institut (Knez Mihailova 31, Beograd)

25.10.2019. (petak) u 19:00h

Sudjeluju Ivan Milenković (filozof, 3. program Radio Beograda), Olga Dimitrijević (dramska spisateljica) i Milena Ostojić (prevoditeljica "Povratka u Reims") • moderira Petar Milat (Multimedijalni institut)

U maju 2019. godine zagrebački izdavači Multimedijalni institut i Sandorf objavili su prijevod "Povratka u Reims" Didiera Eribona, kojom prilikom je autor gostovao u Zagrebu. A knjiga je već ubrzo u brojnim osvrtima u medijima proglašena važnim kulturnim događajem.

- Teofil Pančić (Vreme): "*Ako shvatimo Povratak u Reims kao roman – to je bolje od bilo kojeg Uelbeka, na primer. Ako ga čitamo kao autobiografsko štivo – i Knausgor bi imao šta da nauči. Ako ga čitamo kao političko-kulturološku raspravu – to je tri koplja iznad onoga čime nas zasipaju najrazvikanija imena današnje džet-set filozofske levice. Objavlјivanje ove knjige na našim jezicima utoliko je redak istinski Događaj, a njeno previđanje već bi trebalo početi tretirati kao prestup nečinjenja.*"
- Jurica Pavičić (Jutarnji list): "*Povratak u Reims je - za početak - izvrsna autobiografska proza, literarno darovita eseistika čovjeka koji se ne libi zasjeći pod kožu vlastitoj ideologiji i sebi samom. K tomu, to je izvanredan "case study" koji nezaobilazno mora pročitati svatko tko drži da pripada najširoj ljevici: među inim, i zato što pokazuje zašto se ono što zovemo ljevicom pogubilo.*"

"Povratak u Reims" je postao nezaobilazni predmet široke intelektualne rasprave posljednjih godina, od Francuske preko Njemačke do svih zemalja gdje je knjiga bila objavljena. Eribon proširuje Bourdieuv pojam autoanalize, pretvarajući ga u novi žanr koji osobnu ispovijest o podrijetlu i odrastanju povezuje sa sociološkom studijom i političkim manifestom. U knjizi se prikaz i analiza ideološke preobrazbe

radničke klase izmjenjuje s prikazom sukoba autora i društvenih normi u procesu postajanja subjektom te s političkom artikulacijom sukoba ili preklapanja različitih društvenih identiteta. O kulturnom značaju "Povratak u Reims" govori i veliki utjecaj na mladu generaciju francuskih književnika kao što je primjerice Édouard Louis, a poznati njemački kazališni redatelj Thomas Ostermeier je priredio teatarsku adaptaciju teksta.

- Didier Eribon (1953) je francuski sociolog i filozof. Profesor je na Fakultetu društvenih i humanističkih znanosti u Amiensu i na Dartmouth Collegeu u Sjedinjenim Državama. Također je dugogodišnji gostujući predavač na Berkeleyju i Princetonu. Didier Eribon je i autor brojnih djela iz područja sociologije, filozofije i povijesti ideja: Michel Foucault i njegovi suvremenici (1994), Razmišljanja o gej pitanju (1999), Hereze: razmišljanja o teoriji seksualnosti (2003), Umaknuti psihanalizi (2005), Povratak u Reims (2009) itd.

Didier Eribon

Povratak u Reims

"Povratak u Reims" je objavljen u biblioteci Skhole Multimedijalnog instituta, koja je dio programskog pravca Dopolavoro Europske prijestolnice kulture Rijeka 2020.

Knjigu je prevela Milena Ostojić, a oblikovao Dejan Dragosavac Ruta.

Skhole
03

Uvijek za Homerom — razgovor o knjizi László Krasznahorkaija

Centar za kulturnu dekontaminaciju (Birčaninova 21)
28.10.2019. (ponedjeljak) u 19:00h

Sudjeluju Marko Čudić (Filološki fakultet, prevoditelj),
Milan Vlajčić (književnik i kritičar) i Petar Milat
(Multimedijalni institut) • moderira Miljenka Buljević
(Booksa / Kulturtreger, Zagreb)

Na poziv svojih hrvatskih izdavača iz Multimedijalnog instituta, **László Krasznahorkai** je u jesen 2016. posjetio Dalmaciju (Dubrovnik, Korčulu, Mljet i Split). Uvijek za Homerom, priča koju je Krasznahorkai tim povodom napisao, jest tekst istodobno inspiriran mediteranskim pejsažom, slikarstvom i muzikom. Integralni dio knjige čine crteži piščevog berlinskog prijatelja slikara **Maxa Neumanna** i glazba bubenjara improvizatorske provenijencije **Elija Keszlera**. "Uvijek za Homerom" tako postaje jedinstveni triptih ili ansambl književnosti, slikarstva i muzike ili naprosto dokument kontinuiranog eksperimentiranja, veoma nalik na Odisejeva putovanja.

"Uvijek za Homerom" u svojoj zajedničkoj biblioteci Prijatelji premijerno su objavili MaMa i Booksa, tj. Multimedijalni institut i Kulturtreger, dok je mađarsko izdanje svjetlo dana ugledalo u oktobru ove godine. Englesko izdanje je najavljenko kod poznate izdavačke kuće New Directions za jesen 2021.

"Uvijek za Homerom" je prevela Viktorija Šantić, a oblikovao Damir Gamulin Gamba.

Šta je radikalni kvir danas? — promocija knjige Leeja Edelmana

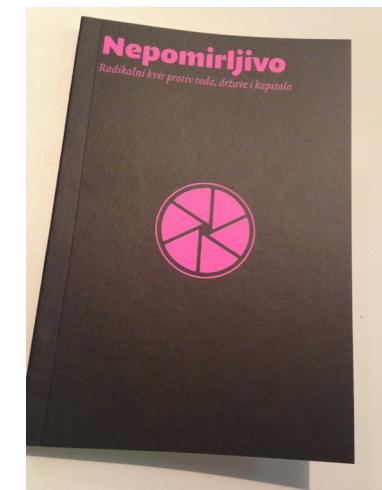
“Ne naučiti ništa: Loš odgoj” i zbornika “Nepomirljivo: radikalni kvir protiv roda, države i kapitala”

Pride Info Centar (Kralja Milana 20)
30.10.2019. (srijeda) u 18:00h

Sudjeluju Ivana Kronja (filmološkinja) i Ivan Milenković (filozof, 3. program Radio Beograda) · moderira Dušan Maljković

U razgovoru povodom objavlјivanja dve knjige Multimedijalnog instituta koje se dotiču kvir teorije na njenim marginama i ekscesima bavićemo se pitanjima transfeminizma, mogućnostima prevazilaženja pola/roda i dosezanju bespolne utopije, preispitivanjem politike identiteta, govoriti o “kastraciji anusa”, kritici kapitalizma, crkve, porodice. Posebno ćemo analizirati film Pedra Almodovara “Loše vaspitanje” (2004) sa odabranim insertima. Autorke i autori tekstova u zborniku su anarho-teroristkinje, aktivisti komunističkih partija, jutjuberice, umjetnici i akademske radnice, od kojih posebno izdvajamo Gia Okengema, Alison Esacalante i Lija Edelmanu.

“Ne naučiti ništa” su preveli Hana & Srđan Dvornik, a “Nepomirljivo” razni prevoditelji. Obje sveske je oblikovao Dejan Dragosavac Ruta.

Rad ljubavi — razgovor o knjizi Giovanne France Dalla Coste

Kulturni centar Magacin (Kraljevića Marka 4-8)
02.11.2019. (subota) u 19:00h

Sudjeluju Ana Vilenica (teoretičarka i aktivistkinja za pravo na stanovanje) i Relja Knežević (Burevesnik) • moderira Lina Gonan (Multimedijalni institut)

Godine 1978., u izdanju male feminističke izdavačke kuće "Ženska izdanja" iz Rima, izlazi knjižica Giovanne France Dalla Coste – "Rad ljubavi" s podnaslovom "Fizičko nasilje kao esencijalna komponenta muškog odnosa spram žena". Tekst je iznikao iz pokreta *Nadnice za kućanski rad i mnogobrojnih rasprava* koje je pokret od svojih početaka (oko 1972.) potaknuo, prvo na talijanskoj, a kasnije i na svjetskoj feminističkoj i izvanparlamentarnoj lijevoj sceni.

Četrdeset godina nakon talijanskog izdanja Multimedijalni institut, u jeku rasprava o pokretu #MeToo, pokreće objavlјivanje knjige *Rad ljubavi*, ovaj put s podnaslovom *Kućanski rad i nasilje protiv žena*.

O kontekstu pokreta *Nadnice za kućanski rad*, odnosu rada i rodno uvjetovanog nasilja govore Ana Vilenica, urednica zbornika *Postajanje majkom u vreme neoliberalnog kapitalizma* (2013) i Relja Knežević iz kolektiva Burevesnik, izdavača knjige *Kaliban i veštica* Silvie Federici.

— dr. Giovanna Franca Dalla Costa je sociologinja sa Sveučilišta u Padovi koja se bavi kvantitativnim istraživačkim radom na području društvene reprodukcije. Objavila je niz istraživanja o toj temi s posebnim naglaskom na ulogu mikrokreditiranja i ekonomskog razvoja, u zemljama poput Bangladeša, Venezuele, Eritreje, Argentine i Palestine.

"Rad ljubavi" je objavljen u biblioteci Skhole Multimedijalnog instituta, koja je dio programskog pravca *Dopolavoro* Europske prijestolnice kulture Rijeka 2020.

Knjigu je prevela Mia Gonan, a oblikovao Dejan Dragosavac Ruta.

Tomislav Gotovac: Life as a Film Experiment — razgovor povodom izdanja knjige Slobodana Šijana na engleskome jeziku, uz 16mm-projekciju filma Tomislava Gotovca Glenn Miller I. (Srednjoškolsko igralište I.)

Centar za kulturnu dekontaminaciju (Birčaninova 21)
05.11.2019. (utorak) u 19:00h

Sudjeluju Šlobodan Šijan (autor), Greg de Cuir (filmolog i prevoditelj knjige), Darko Šimićić (Institut Tomislav Gotovac, Zagreb) • moderira Petar Milat (Multimedijalni institut)

Tomislav Gotovac (1937-2010) jedan je od najznačajnijih hrvatskih i jugoslavenskih umjetnika druge polovice dvadesetog stoljeća, koji je obilježio filmsku, likovnu i izvođačku praksu, te je ostavio neizbrisiv trag na generacije umjetnika. Posljednjih petnaestak godina njegovi su radovi sve prisutniji na internacionalnoj umjetničkoj sceni na brojnim važnim izložbama i u relevantnim muzejima, a sve veći je interes za istraživanje njegovog pionirskog opusa.

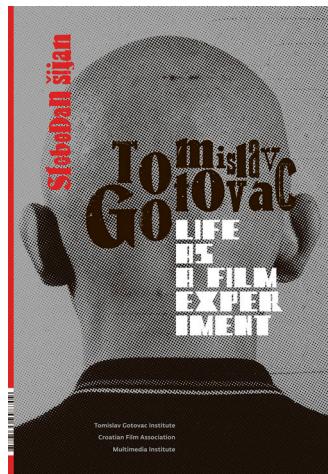
Jedan od njegovih najbližih prijatelja, poznati filmski redatelj i autor **Slobodan Šijan**, ovom je monografijom (izvornik je objavljen 2012. kao "Kino Tom – Antonio G. Lauer ili Tomislav Gotovac između Zagreba i Beograda", Muzej savremene umetnosti Beograd & Hrvatski filmski savez) odao dužnu poštu Gotovcu i njegovom jedinstvenom razumijevanju filmske umjetnosti.

Izdanje na engleskome jeziku je objavljeno 2018. godine i bilo je između ostalog predstavljeno u New Yorku na sveučilištu Columbia, a u čuvenome Anthology Film Archives su bili prikazani Gotovčevi filmovi. Malo nakon beogradskog predstavljanja ovaj program će u decembru 2019. ugostiti i bečki Filmski muzej.

Na gotovo 400 stranica 48 poglavlja funkcionira kao 48 "kadrova" analiza, citata, krokija i komentara, ali i kao pokušaj razumijevanja nekih od procesa koji su utjecali na nastanak Gotovčevih filmova i na formiranje njegovih umjetničkih postupaka. Izdašno koristeći i miješajući osobna sjećanja, naraciju, svjedočanstva i arhivski materijal Šijan donosi knjigu o umjetniku od umjetnika na specifično umjetnički način.

Izobilje vizualnog materijala, kao i iznimno grafičko oblikovanje čine da se knjiga, rađena montažno-kolažnom logikom, čita kao film. Takav pristup rekonstrukcija je interakcije Gotovca sa stvarnošću, filmom i umjetnošću pa osim kao monografija o autoru funkcionira i kao osobna kontekstualizacija burnog umjetničkog razdoblja, i kao jedinstvena kulturološka i sociološka studija o području nekadašnje Jugoslavije od 1960ih naovamo.

Tomislav Gotovac za kojega su stvarnost i "movie" bili življeni sinonimi ovim izdanjem dobiva prvu cjelovitu i dosljednu monografiju na engleskom jeziku.

prijevod na engleski: Greg de Cuir & Žarko Cvejić
oblikovanje:
Dejan Kršić &
Slobodan Šijan
izdavači: Institut
Tomislav
Gotovac, Hrvatski
filmski savez,
Multimedijalni
institut
[Zagreb, 2018.]

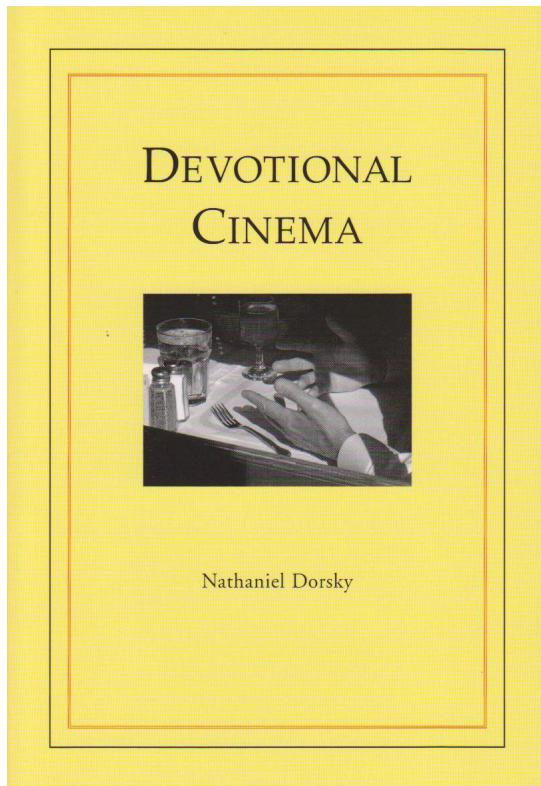
Tomislav Gotovac

— **Glenn Miller I. (Srednjoškolsko igralište I.)**
[1977, 45', 16mm]

Glenn Miller I. (Srednjoškolsko igralište I.) vrhunac je Gotovčeva strukturalnog opusa započetog ranih 1960-ih. Kao i tada, polazište filma unaprijed je birana metoda, konceptualna inspiracija – jedinstveni glazbeni zvuk Glenna Millera, duhovno napajalište – američki film, a najvažniji izvedbeni saveznik – naprava zvana "Pan mudri", dodana kamери fiksiranoj na automobil u kontinuiranom kruženju atletskom stazom zagrebačkog srednjoškolskog igrališta. Dok paralelni farovi i vertikalni švenkovi bilježe okolini urbani ambijent i dječake na jurećim biciklima, tonska pista Fordove *Moje drage Klementine* (1946) priziva u sjećanje neke druge filmske jahače i pomaže ostvarenju jedinstvenog spiritualnog putovanja. Za volanom je sjedio I. L. Galeta. (Diana Nenadić)

Kino posvećenost — filmska poetika Nathaniela Dorskog

Centar za kulturnu dekontaminaciju (Birčaninova 21)
06.11.2019. (srijeda) u 19:00h

Tijekom zadnjih pet desetljeća, američki filmaš Nathaniel Dorsky stvara jedinstvene filmske poeme. Umjetnički rad počeo je kao pripadnik američkog filmskog undergrounda, djelujući zajedno s Andyjem Warholom, Stanom Brakhageom i Jonasom Mekasom. Njegovi se radovi direktno obraćaju filmskoj srži, elementima i njihovim međudnosima: svjetlosti, ritmu, pogledu, rezu... Temeljito razrađenim pristupom, Dorsky postavlja film kao vizualnu umjetnost, rješavajući se filmske ovisnosti o tekstu, naraciji i zvuku, uspostavljajući film kao autonoman jezik. Autorova privrženost celuloidu i preciznoj izradi filma proizlazi iz uvjerenja da film može i treba biti transcendentalno iskustvo, ono koje "potkopava našu ukorijenjenost u temporalnosti i razotkriva dubine našeg realiteta, koje nam omogućuje potpuniji osjećaj sebstva i svijeta koje nas okružuje". Zbog toga autor odbija digitalizirati svoje radove, inzistirajući na analognoj projekciji kao jedinom načinu da se u potpunosti doživi i proživi film, medij koji je ovdje da nam kaže nešto o nama samima.

U programu posvećenom filmskoj poetici Nathaniela Dorskog prikazujemo izbor njegovih recentnih radova u originalnom 16mm formatu. U sklopu programa također će biti dostupan hrvatski prijevod njegovog eseja "Devotional Cinema", jedna od najvažnijih suvremenih poetika filma.

"Kino posvećenost" je preveo Miloš Đurđević, a oblikovao Sven Sorić.

PROGRAM

- HOURS OF JEROME (Prvi i drugi dio): 45': Materijal je sniman i montiran od 1966. do 1970., a potom je završno montiran tijekom dvogodišnjeg razdoblja završenog u srpnju 1982. "Sati Jeromea" (kao u Časoslovu) je montaža slika, energija i iluminacija iz svakodnevnog života. Ti se fragmenti, djelići svjetlosti vrte oko četiri godišnja doba. Prvi dio obuhvaća proljeće i ljeto, drugi jesen i zimu.

— razgovor o knjizi Dijalozi Marguerite Duras & Jean-Luca Godarda

08.11.2019. (petak)

* lokaciju, satnicu i sudionike razgovora objavljujemo naknadno

Tri dijaloga između Marguerite Duras i Jean-Luca Godarda sabrana u ovoj knjizi predstavljaju razgovor započet u 1979. [prvi dijalog, povodom snimanja Godardova filma *Spašavaj tko može (život)*], nastavljen u 1980. (drugi dijalog, u vezi filmskog projekta o incestu) i koji se završava 1987. godine (treći dijalog za televizijsku emisiju "Océaniques"). Između spisateljice i redatelja, radi se ujedno o suštinskom odnosu i vremenski određenom susretu. Godard, u jednom intervjuu iz 1997. godine kaže da je Duras poznavao "dvije ili tri godine", u izrazu koji podsjeća na naslov njegova filma, *Dvije ili tri stvari koje znamo o njoj*. Oni se susreću nekoliko godina i razgovaraju o "dvije ili tri stvari" koje im pomažu u razmišljanju: njihov se drugi susret događa nakon što su oboje objavili zbornike svojih razmišljanja o filmu, *Duras Zelene oči*, Godard *Uvod u istinsku povijest filma*.

prijevod: Zlatko Wurzberg
oblikovanje: Dejan Dragosavac Ruta
izdavači: Bijeli val/
Subversive Festival
i Multimedijalni institut, 2019.